

Σάββατο, 26 Οκτωβρίου 2019

Αίθουσα Τελετών ΑΠΘ

Προσφώνηση του Πρύτανη του ΑΠΘ

Καθηγητή Νικολάου Γ. Παπαϊωάννου

Εξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε,

Παναγιώτατε,

Εκλεκτοί Προσκεκλημένοι,

Κυρίες και κύριοι,

Σας καλησπερίζω και σας καλωσορίζω στο Πανεπιστήμιό μας. Είναι συγκινητικό να έχω την τιμή να είμαι εγώ αυτός που σας υποδέχεται απόψε εδώ σε αυτόν τον τριπλό εορτασμό, που έχει χαρακτήρα εθνικό, θρησκευτικό και, συνάμα, εξόχως τοπικό. Δεν θα ήθελα να πω πολλά, μόνο να μείνω σε κάποιες στιγμές, κάποια σημεία στην ιστορία· τη δική μας ιστορία.

Γιορτάζουμε σήμερα την Απελευθέρωση της πόλης μας, 107 ολόκληρα χρόνια πριν. Η αναίμακτη παράδοση της Θεσσαλονίκης από τον Χασάν Ταχσίν Πασά δεν ήταν μια εξέλιξη προκαθορισμένη, ούτε μοιραία. Ήταν αποτέλεσμα μίας στρατηγικά σχεδιασμένης πολιτικής από μία κυβέρνηση προσηλωμένη σε έναν στόχο. Δεκαπέντε μόλις χρόνια από την «ευγενή μας τύφλωση» και το «Μαύρο '97» περάσαμε στην εποχή του Βαλκανικού Συνασπισμού, ο οποίος συνέλαβε τις Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής εξαπίνης. Ο επακόλουθος Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος έφερε τη Θεσσαλονίκη στην αγκαλιά του ελληνικού έθνους-κράτους και λίγους μήνες αργότερα, με την ίδια πυγμή στον Β΄ Βαλκανικό, η Μακεδονία μας έγινε ελληνική. Η καταγωγή πολλών εξ ημών σε αυτήν την αίθουσα έχει σημείο αναφοράς σε εκείνες τις ημέρες του '12 και του '13. Τούτη η τελεία στην ιστορική αφήγηση, που καθόρισε τη μοίρα μας στο σήμερα. Η Κλειώ, η Μούσα της Ιστορίας, σίγουρα κάπου μειδιά· γιατί απόψε έχει την τιμητική της.

Προερχόμαστε από εκείνη τη γενιά που έζησε με τις μνήμες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και του Εμφυλίου. Η ίδια αυτή γενιά που θέλησε μεταπολεμικά να χτίσει θεμέλια πιο στέρεα για τους απογόνους της. Και παρά τις παλινωδίες του χρόνου, το επέτυχε. Βρισκόμαστε απόψε εδώ, τα παιδιά των «χωρικών» και των «μικροαστών», με άλλες πια ιδιότητες χάρη στις δικές τους θυσίες. Μπορεί να είμαστε «καινούριοι» στους θώκους και τα αξιώματα, αλλά δεν είμαστε καινούριοι στο Πανεπιστήμιο, ούτε και στην πραγματικότητα της κοινωνίας μας.

Είναι ίσως λυπηρή η παραδοχή πως για την ευμάρεια της επόμενης γενιάς θα πρέπει η προηγούμενη να έχει υποστεί μία καταστροφή. Οι γονείς μας έμαθαν να μιλούν με πολλές γλώσσες. Ήταν η γλώσσα της σιωπής μπροστά σε αυτά που βίωσαν, σε αυτά που είδαν και σε αυτά που στερήθηκαν. Έμαθαν να σιγούν μπροστά μας για όλες εκείνες τις στιγμές που θελήσανε να μας προστατεύσουν. Ήταν και η ενστικτώδης γλώσσα με τους ανθρώπους της γενιάς τους, αυτή του σώματος και των ματιών. Ήταν κάτι που μας διέφευγε και ίσως να μη μας ενδιέφερε να αναρωτηθούμε τι στα αλήθεια σήμαινε.

Η δική μας θρυαλλίδα στον χρόνο πυροδοτήθηκε δέκα περίπου χρόνια πριν. Τότε επήλθε η απομάγευση από όλα όσα είχαμε δεδομένα και, ιδίως, από εκείνα που θεωρούσαμε δεδομένα για τα παιδιά μας. Ήταν η στιγμή που καταλάβαμε τη γλώσσα των γονιών μας· ήταν τότε που γίναμε «γείτονες στη μνήμη». Όπως κι αυτοί έτσι κι εμείς μπήκαμε εύκολα σε δύο στρατόπεδα. Εμείς και οι άλλοι· νικητές και ηττημένοι. Εξάλλου, «καθένας παραμένει ήρωας της δικής του ιστορίας ακόμη κι όταν γίνεται ο θύτης στην ιστορία ενός άλλου».

Δεν έχει περάσει ούτε μια δεκαετία από την εκατονταετηρίδα της Απελευθέρωσης της πόλης ενώ απέχουμε μόλις δύο χρόνια από την επέτειο των διακοσίων ετών της Επανάστασης του '21, που οδήγησε στην εθνική μας παλιγγενεσία. Τα τελευταία αυτά χρόνια παλεύουμε ως ακαδημαϊκή κοινότητα, ως χώρα και ως κοινωνία να βρούμε τον βηματισμό μας. Το Πανεπιστήμιό μας αιθεροβατούσε δίχως ισορροπία. Δεν ζούσαμε στην ιστορία, απλώς έτυχε να επιβιώνουμε.

Σήμερα που είμαστε όλοι εδώ και μολονότι γιορτάζουμε τη μνήμη των προγόνων μας, η σκοπιά μας θα πρέπει να βρίσκεται στο μέλλον. Η αίθουσα αυτή θα γεμίσει σε λίγες μέρες ξανά και ξανά από χαρούμενες φωνές νέων παιδιών που παίρνουν το πτυχίο τους και θέλουν να ελπίζουν πως οι κόποι τους θα τους οδηγήσουν σε ημέρες καλύτερες, σε ημέρες πιο ασφαλείς, κυριολεκτικά και μεταφορικά.

Αγαπητοί προσκεκλημένοι, η «φαρέτρα» με τις δικαιολογίες έχει αδειάσει. Κι είμαι βέβαιος ότι θα συμφωνήσετε μαζί μου, κύριε Πρόεδρε της Ελληνικής Δημοκρατίας, πως είναι αυτό που πρέπει ανήμερα της μεγάλης αυτής γιορτής να διατρανώσουμε: πως αλλάζουμε σελίδα. Ως χώρα, ως κοινωνία και, κυρίως, εμείς οι ίδιοι. Κι αυτή η πολυθρύλητη αλλαγή δεν μπορεί να είναι αποτέλεσμα βολонταρισμού. Από εδώ, από το Πανεπιστήμιο, από αυτές τις αίθουσες και τα έδρανα πρέπει να γίνει η αρχή. Από εδώ θα επαναφέρουμε το μέλλον στη θέση του.

Σας ευχαριστώ.

Και τώρα, καλώ την Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής Γιαννούλα Καρύμπαλη-Τσίπτσιου, να πάρει τη θέση μου στο βήμα για την εκφώνηση του Πανηγυρικού της ημέρας με τίτλο: «1940: Η Άρνηση ως Πρόταγμα Εθνικής Ανάτασης».